

INNOVATIONENS POLITIK

Om babysimulatorer, sårbare unge og drømmen om et barn

MIA KROGAGER MATHIASSEN OG KASPER TANG VANGKILDE

Jeg vil gerne have mange børn. Jeg vil i hvert fald have fem børn – eller måske endnu flere. Jeg drømmer om at bo i et hus. Det behøver ikke være et villahus. Måske en bondegård, hvor vi kan have heste og køer. Bare sådan en lille bondegård, men med nok værelser til alle (16.01.14, ungdomsværelse i rækkehus på Fyn).

Sådan fortæller Isabel. Hun er 15 år gammel og drømmer inderligt om at blive mor. Isabel har gået med denne drøm i tre år, og hun føler, at tiden nu er inde til at få ønskebarnet sammen med sin 18-årige kæreste, Jannick. Isabel har derfor fået fjernet sin p-stav hos lægen. Både Isabel og Jannick er stofmisbrugere, men deres planer om at få en baby gør, at de nu forsøger at holde sig stoffrie. For blot to uger siden havde de dog begge atter et tilbagefald. Måske er det ikke så underligt. Isabel var 12 år, da hun begyndte at ryge hash, tog sin første amfetamin og blev indlagt med alkoholforgiftning efter daglig indtagelse af store mængder spiritus. Som 11-årig begyndte Jannick sit hashmisbrug, og som 13-årig blev han indlagt på det første af tre behandlingshjem for narkomaner efter misbrug af amfetamin og heroin. Indlæggelserne har samlet varet omtrent fire år af Jannicks liv, men for et år siden forlod Jannick det sidste behandlingshjem for at flytte ind hos Isabels familie i et nedslidt rækkehus på Fyn. Månedene forinden havde han mødt Isabel via Facebook. I det lille rækkehus har parret et værelse, mens Isabels mor og halvlillebror deler sofaen i stuen, da husets andet værelse har kattelort på gulvet. Isabel og Jannick er sikre på, at de nok skal blive gode forældre, for de vil give deres barn al den tryghed og kærlighed, som de aldrig selv fik som børn. De ved derfor, hvilke fejl de skal undgå at begå som forældre. For Jannicks vedkommende handler det især om at afholde sig fra at begå kriminalitet a la det røveri hos bageren, han begik for tre måneder siden efter et skænderi med Isabel. Som forældre vil de to sammen skabe præcis den kernefamilie, som de altid har drømt om.¹

Der er umiddelbart langt fra rækkehuset på Fyn hos Isabel og Jannick til den østrigskfødte økonom Joseph Schumpeter, der med sin indflydelsesrige *Theory of Economic Development* i 1911 rettede opmærksomheden mod innovation som en fundamental drivkraft i kapitalismen (Schumpeter 1934). Som dette temanummer imidlertid vidner om, er innovation i dag allestedsnærværende som et mantra, der er flyttet ind i stort set alle afkroge af samfundet. Det gælder også i det nedslidte rækkehus på Fyn. Isabel og Jannick – og i særdeleshed deres ønske om at få et barn – er sammen med andre såkaldte „sårbare unge“ blevet udpeget af forskellige aktører (sagsbehandlere, speciallærere m.fl.) i de danske kommuner som et samfundsmæssigt problem, fordi det frygtes, at de unge ikke er egnede til at kunne magte forældreopgaven. I kommunerne er der således fokus på at finde innovative løsningsstrategier, hvorfor en lang række danske kommuner i de senere år har igangsat forløb med et nyt teknologisk redskab – en babysimulator – der har til formål at give de sårbare unge en mulighed for at opleve deres potentielle fremtid som forældre i deres aktuelle nutid. Med denne her og nu-udforskning af det, som endnu ikke er, skaber kommunerne en situeret praksis mellem nutid og fremtid, i hvilken de unge kan gøre sig erkendelser om forældrelivets realiteter og udfordringer, hvormed grundlaget for nye – og i kommunernes optik mere ønskværdige – fremtider etableres. Som vi skal vise i denne artikel, dirigeres Isabel, Jannick og de øvrige unge frem mod særlige forståelser og erkendelser i overensstemmelse med samfundets rationaliteter om, hvad et godt og sundt forældreskab vil sige (se også Jöhncke et al. 2004). I sidste instans resulterer det i, at langt størstedelen af de unge vælger at udskyde deres drøm om et barn.

Innovation kan grundlæggende forstås som en strategisk bestræbelse på at skabe særlige fremtider, der ønskeligt adskiller sig fra det nuværende. Uanset om det drejer sig om omstilling til markedsorientering i en ældre statsejet organisation (Lex 2013), skabelsen af en modekollektion i en prominent international modevirksomhed (Vangkilde 2013) eller etableringen af nye forløb med babysimulatorer blandt sårbare unge, udgør innovation – såvel som de beslægtede begreber design og kreativitet – et forsøg på at formgive og styre fremtiden i nye og ønskværdige retninger. Eller med andre ord: Innovation kan betragtes som en strategisk bestræbelse på at „kolonisere“ fremtiden på bestemte måder snarere end andre (se fx Löfgren 2005; Smith et al. 2016; Welz 2003). I den forstand er innovative strategier og praksisser aldrig ukomplicerede eller uskyldige, som det også er blevet påpeget inden for videnskabs- og teknologistudier af Laura Watts: „At fortælle historier om fremtiden er altid en social, materiel og politisk praksis. Det har altid effekter; det er altid ikke-uskyldigt“ (Watts 2008:188). Som det er blevet fremhævet for både design og kunst (se fx Mazé 2013, 2016; Mouffe 2001), gælder det ligeledes, at innovation dermed er en politisk handling, efter-

som særlige opfattelser, praksisser og idealer privilegeres, mens andre negligeres. Med sin grundlæggende bestræbelse på at etablere et alternativ og en diskontinuitet til det allerede eksisterende fremtræder innovation således som en form for dekonstruktion eller kritik af etablerede opfattelser og praksisser – og kan som sådan ikke undgå at være politisk. Dette gælder ikke mindst, når de innovative tiltag og praksisser fungerer som sociale teknologier, hvor „nogen vil noget med nogen“, det vil sige som intentionelle forsøg på at skabe bestemte ændringer og dermed forme sociale relationer på særlige måder (Jöhncke et al. 2004:390).

Det er denne „innovationens politik“, som vi i denne artikel stiller skarpt på. Baseret på fem måneders etnografisk feltarbejde i en fynsk kommune i 2013 og 2014, hvor Mia Krogager Mathiasen (herefter MKM) fulgte gennemførelsen af innovative pasningsforløb med babysimulatorer blandt sårbare unge,² vil vi belyse, hvordan de innovative processer udfolder sig i et liminalt rum, hvor grænserne mellem etablerede distinktioner er slørede – mellem nutid og fremtid, mellem menneske og maskine samt mellem gamle og nye identiteter. Som Victor Turner (1967) beskriver i sin klassiske diskussion af den liminale periode i overgangsriten (*rites de passage*), betegner liminalitet netop en interstrukturel situation, der som en overgangsfase „betwixt and between“ relativt stabile tilstande er karakteriseret af tvetydighed og udefinerbarhed. Med en række strategier søger kommunens fagprofessionelle rådgivere at få de unge til at træde ind i et tilsvarende liminalt rum – et slags mulighedernes rum (se også Halse 2013) – hvor de unge opfordres til at drage omsorg for deres udleverede „baby“ og således i deres aktuelle nutid udforske deres potentielle fremtid som forældre. De innovative forløb afstedkommer dermed en række nye erfaringer og erkendelser, der transformerer de unge til ganske specifikke mennesker i kraft af det, filosofen Peter-Paul Verbeek har kaldt „designs ultimative *formgivningspotentialer*“ (Verbeek 2012: 172, original kursivering).³ Med denne analyse er vores argument, at enhver innovativ bestræbelse er iboende politisk og rejser moralske og etiske spørgsmål; et forhold, som måske er særligt tydeligt i denne artikels empiriske case, men som ikke desto mindre gør sig gældende for alle typer af innovationstiltag. Det følger heraf, at enhver, der beskæftiger sig med innovation, må forholde sig reflekteret til dette forhold – også antropologer.

Drømmen: behovet for innovation

Hvert år bliver omkring 1.000 unge kvinder i Danmark teenagemødre (Harbo 2004). Hovedparten af dem er opvokset under svære sociale vilkår med forældre, der selv fik børn i en tidlig alder (Christoffersen 2003a). Det tidlige forældreskab falder i stor udstrækning sammen med lav indkomst, afhængighed af sociale

ydelse, manglende uddannelse samt en øget risiko for familieopløsning (Miller 1987). Det betyder, at teenageforældrene som hovedregel vil være generelt dårligere stillet økonomisk og jobmæssigt end deres jævnaldrende. Særligt unge med psykiske lidelser eller unge med det, der i psykologien typisk betegnes „manglende selvværdsfølelse“, figurerer højt i statistikkerne over teenageforældre, hvilket af flere forskere er blevet forklaret med, at unge i sårbarhed forsøger at udfylde en tomhed i deres liv ud fra en overbevisning om, at et barn vil kunne forandre deres liv til det bedre (Christoffersen 2003b:9). Drømmen om et barn genererer imidlertid en konflikt mellem de unge og kommunernes fagfolk, idet babydrømmens virkeliggørelse anskues diametralt forskelligt. Hvor de unge visualiserer fremtiden med et nyfødt barn som starten på et nyt og bedre liv – deres egen „genfødsel“ i en vis forstand – ser de fagprofessionelle snarere drømmen som en yderst bekymrende fremtid bestående af varig overvågning af forældreskabet, herunder ikke mindst med en markant risiko for, at kommunen før eller siden må gribe ind og fjerne barnet. Ifølge sidstnævnte vil de unges drøm med andre ord forblive netop dét – en drøm, da de unge aldrig vil komme til at leve det familieliv, de forestiller sig. De unges tro på, at et barn vil foranledige et brud med deres fortid, står på denne vis i skarp kontrast til de fagprofessionelles tro på en kontinuitet, hvor de unge som forældre vil forblive i samme usunde omgivelser og kæmpe med samme personlige og sociale udfordringer som hidtil. De vil ikke alene få barn med hinanden, men også, som de fagprofessionelle udtrykker det, få „barn med kommunen“.

Babydrømmen er således forankret i et spændingsfelt, hvor de fagprofessionelle konstant bestræber sig på at balancere mellem på den ene side at sikre nutidige borgere – de sårbare unges – ret til at få børn og på den anden side at sikre fremtidige borgere – de ufødte børns – ret til et sundt og trygt liv. I særlige tilfælde udmønter dette etiske spændingsfelt sig i tvangsmæssige placeringer af børn uden for hjemmet, når forældrene ikke er i stand til at opfylde samfundets krav til omsorg og pleje for barnet, og netop børn af teenagemødre er overrepræsenteret blandt børn, der anbringes uden for hjemmet (Hestbæk 1997). Da MKM foretog sit etnografiske feltarbejde i kommunen på Fyn, fortalte en speciallærer, der dagligt arbejder med sårbare unge, således om kommunernes behov for en løsning på dette problem, som hun anså som de unges manglende indsigt i forældrelivets realiteter:

De [unge] har et glansbillede af, hvad det vil sige at være mor, som ikke stemmer overens med virkeligheden, og de unge, der ikke må tage deres barn med hjem og have det hos sig, står tilbage med bristede drømme [...] Det gjorde helt ondt i maven at se, hvordan deres drømme bare slukkede sig, og deres dybe skuffelse. Vi skal selvfølgelig ikke beslutte, om de unge skal have børn eller ej, men vi ønskede

at finde en god måde at klæde dem på til at gøre det selv. Vi ønskede en metode, hvor vi på ordentlig og værdig vis kunne få talt med de unge, så de forstod det samme, som vi gør, om deres forældrefærdigheder.
(13.11.13, mødelokale på fynsk hotel under kursus i brugen af babysimulatorer)

I samråd med en kollega øjner speciallæreren en mulig løsningsstrategi i forhold til problemet, da de i 2008 iværksætter de første kommunale pasningsforløb med RealCare Baby® for sårbare unge. Udviklet i USA på baggrund af optagelser af spædbørns primære behovs- og grådmønstre er RealCare Baby® en teknologisk babysimulator, som imiterer et nyfødt spædbarn, og som kræver omsorg døgnet rundt i form af mad, bøvsen, bleskift, søvn og trøst. Som et rigtigt spædbarn græder babysimulatoren, når den oplever et uopfyldt behov, indtil behovet er lokaliseret og opfyldt af omsorgsgiveren. Hvis et behov ikke opfyldes inden for to minutter, registreres det som et „overset behov“ af en indbygget computerchip, der gør det muligt at aflæse, hvordan forældreopgaven er klaret i pasningsperioden. Ligeledes kan det aflæses, hvorvidt babysimulatorens nakke er blevet støttet korrekt, om babyen er blevet rusket eller behandlet voldsomt, og hvor mange minutter den samlet har grædt under pasningen. Kommunens erfaring viser, at ni ud af ti deltagere vælger at udskyde drømmen om en baby, efter at de har haft en babysimulator med hjem på prøve, mens enkelte har valgt at få foretaget abort på baggrund af deres erfaringer under pasningsforløbet.

Over 30 danske kommuner har i dag valgt at tilbyde pasningsforløb med babysimulatorer med det formål at skabe klarhed hos og oplysning af de sårbare unge om, hvad virkeligheden som forældre reelt indebærer, *før* babydrømmen realiseres.⁴ Med babysimulatoren som innovativt redskab bestræber kommunernes rådgivere sig således på strategisk at generere nye erfaringer og erkendelser blandt de unge, hvormed deres fremtider styres i nye retninger, der set fra det kommunale perspektiv er mere ønskværdige. Under sit feltarbejde i den fynske kommune observerede MKM, hvordan dette udfolder sig i praksis gennem babysimulatorforløbenes fem forskellige faser: 1) en forsamtale, hvor formålet med forløbet drøftes med de unge; 2) en forberedelsesfase, hvor de unge i fire dage undervises i spædbørns trivsel og udvikling samt indgår i dialog om forælderrollens betydning for deres aktuelle tilværelse; 3) en pasningsfase, hvor de unge skal agere forældre for deres egen babysimulator i op til ni døgn med hjemmebesøg fra rådgiverne undervejs; 4) en efterbearbejdningsfase, hvor ønsket om familienstiftelse diskuteres på grundlag af de unges erfaringer, rådgivernes observationer og aflæsninger af data fra babysimulatoren computerchip samt endelig 5) en opfølgningssamtale, hvor forløbet afsluttes.⁵

I de følgende afsnit retter vi fokus mod pasningsfasen og ser på, hvad der sker med de unge og deres drømme, når de gennem pasningen af deres „baby“ får en

forsmag på en mulig fremtid som forældre. Som det vil fremgå, har babysimulatoren ingen effekt i sig selv, men virkeliggøres først i kraft af særlige relationer mellem forskellige humane og nonhumane aktører i pasningsforløbets netværk (jf. Latour 1992, 2005). Tilsammen etablerer disse et liminalt rum mellem nutid og fremtid, mellem menneske og maskine og mellem gamle og nye identiteter, hvor en udforskning af det potentielle i det aktuelle kan finde sted. Og resultatet af de innovative processer – den egentlige innovation, om man vil – er i sidste ende en produktion af specifikke og forandrede subjekter.

Pasningen: mellem nutid og fremtid

I klasseværelset har Emilie fået sin længe ventede babysimulator, Tea, i armene. Lige siden den specialeskole for voksne, som Emilie er tilknyttet, afholdt det seneste babysimulatorkursus året forinden, har Emilie gået med ønsket om at passe en babysimulator, da hun ønsker at vide, om hun er klar til at blive mor: „Det er jo det med kommunen. Jeg er bange for, at de tager mit barn, hvis jeg får et. Derfor vil jeg gerne først finde ud af, om jeg er klar til at få et barn.“ Blandt babybøger, puslestation og amme puder sidder Emilie nu i sofaen og aer Teas lille plastikhoved, da rådgiveren spørger, om Emilie har lyst til at give Tea mad. „Nå, så vågnede du, lille prinsesse,“ siger Emilie glad, da rådgiveren kører en fjernbetjening hen over babysimulatoren mave, så den tænder. Rådgiveren forklarer, at chipbrikken skal køres hen over kroppen på Tea, når hun begynder at græde, og derefter skal Emilie finde og opfylde pasningsbehovet. Øjeblikket efter græder Tea, hvilket stresser Emilie, som med besvær får registreret chippen og anbragt plastikflasken mod Teas mund. Babygråden afløses af små, mekaniske suttelyde, hvilket får Emilie til at smile lettet.

Rådgiver: Hvad forestiller du dig, Teas behov er, efter hun har spist?

Emilie: Måske skal hun have skiftet bleen.

Rådgiver: Ja, det kan være, men Tea har jo også slugt en masse luft, imens hun spiste, så måske hun først skal bøvse?

Nogle minutter senere har Tea fået nok at spise og siger „tilfredslyden“.

Emilie: Siger en rigtig baby egentligt også en lyd, når den har spist færdig?

Rådgiver: Nej, den holder bare op med at spise. Babysimulatoren er lavet sådan, så man ved, at dens behov er dækket.

(28.10.13, klasseværelse, fynsk specialeskole)

Emilie udgør én af de i alt fem deltagere, der frivilligt har meldt sig til det årlige gruppeforløb med babysimulatore på uddannelsescenteret. Eftersom Emilie er udfordret socialt og psykisk, bor hun på et beskyttet bosted med andre unge, der har brug for hjælp fra pædagoger til at få hverdagen til at hænge sammen. Emilie

blev i sin barndom udsat for seksuelle overgreb – først af sin bror og siden af sin plejefar – og hun kan i dag ikke klare nærkontakt med andre mennesker. Ligesom Emilie har de øvrige deltagere haft svære vilkår i barndommen, hvilket har sat sig negative spor på deres tilværelse i dag. For eksempel fortæller deltageren Chris, at han i sin barndom konstant fik at vide af sin far, at han hverken elskede Chris eller ønskede ham i sit liv, og Chris oplever til tider så store psykiske nedture, at han forvolder selvskade ved at skære i sig selv. De fem elever har alle tilmeldt sig babysimulorkurset for at få en afklaring på, om de er klar til at blive gode forældre.

Observationen fra klasseværelset ovenfor viser, hvordan Emilie i pasningen af babysimulatoren Tea træder ind i et særligt mulighedsrum, hvor hun her og nu udforsker noget, der endnu ikke er, i form af en erfaringsmæssig oplevelse af, hvad det vil sige at være forælder, inden hun har fået et barn. Det er i denne meget konkrete udforskning af det potentielle i det aktuelle, at babysimulatoren værdi ligger forankret hos de danske kommuner, idet rådgiverne får mulighed for at portrættere den virkelighed, som vil blive de unges fremtid, såfremt de vælger at få et barn i deres aktuelle sårbarhed. At dette er tilfældet, ses eksempelvis under et babysimulatorforløb for et ungt par, hvor den ni uger gravide Line mandag morgen får babysimulatoren Sarah udleveret i sin og kærestens lejlighed. Mark, som kæresten hedder, er for tiden i praktik, og Line er derfor spændt på at skulle være alene med Sarah det meste af dagen. Til det siger rådgiveren: „Det her forløb med Sarah skal prøve at afspejle den virkelighed, der bliver din, Line. Din virkelighed bliver jo, at når barnet kommer, så vil det meget være dig, der er på banen.“ Babysimulatoren sover i babyliften, da vi tager plads i stuen, hvor puslemåtten ligger klargjort på spisebordet sammen med babytøjet fra pusletasken, som parret fik udleveret i fredags, så de over weekenden kunne „bygge rede“. De første små klynk lyder nu fra babyliften, og Line tager dynen af den lille. Idet hun løfter Sarah op, støtter hun pigens nakke, som rådgiveren i sidste uge forklarede vigtigheden af. „Hvad tror du, der kan være galt med Sarah, siden hun græder?“ spørger rådgiveren roligt. Line gætter på, at Sarah er sulten, men gråden fortsætter ufortrødent, da sutteflasken bliver placeret mod babysimulatoren mund. Line begynder i stedet at rokke babysimulatoren forsigtigt op og ned. Sarah bøvser, og gråden ophører.

Line: Hvad skal jeg egentlig gøre, hvis jeg står udenfor og ryger, og Sarah så begynder at græde?

Rådgiver: Hvad tænker du, at du skal gøre?

Line: Hvis jeg står og snakker med naboen og ikke hører hende græde, så skal jeg nok lade være med at snakke med naboen, imens jeg har babyen.

Rådgiver: Nej, bare fordi man har en baby, kan man sagtens tale med naboen. Du

kunne måske putte Sarah i flyverdragt eller i barnevognen og tage hende med ud, så du kan høre hende.

(16.10.13, lejlighed på Fyn)

Som det fremgår, forsøger rådgiveren at gengive den fremtidige virkelighed, der vil blive de unges, hvis de får et barn i deres aktuelle livssituation. Pasningsforløbet med babysimulatoren udspiller sig således hverken i en decideret nutid eller en decideret fremtid, men finder snarere sted midt imellem disse tidsligheder – i en forestillet virkelighed eller et mulighedsrum (se også Halse 2013). Kun hvis de unge formår at leve sig ind i forælderrollen og forestille sig babysimulatoren som et rigtigt spædbarn, kan de indtræde i det særlige mulighedsrum, hvor grænserne mellem nutid og fremtid er opløst. For Mark er dette imidlertid ikke nemt. Han har svært ved at tage pasningen seriøst, fordi Sarah er en dukke. I stedet for at drage omsorg for Sarah forsøger Mark at ignorere babygråden, hvilket dog bliver svært i løbet af natten. Mark truer derfor Line med at kyle babysimulatoren ind i stuen for at få ro, hvilket fører til et stort skænderi, fordi Line er opsat på at bevise over for kommunen, at hun bliver en god mor. For at få Mark til at deltage mere aktivt i pasningen og indleve sig bedre i forælderrollen genopfrisker rådgiveren formålet med projektet for ham: „Vi ved alle godt, at babysimulatoren ikke er et rigtigt barn, men hele ideen med det her forløb er, at I skal prøve at tænke: Jeg ved godt, hun er en babysimulator, men jeg vil gerne prøve at *forestille* mig, at hun faktisk er et rigtigt barn“ (20.10.13, lejlighed på Fyn).

I en vis forstand kan denne opblødning af grænserne mellem nutid og fremtid forklares ved at vende begrebet „genskabelse“ („reenactment“) på hovedet. Som Mads Daugbjerg har vist (2014), betegner „genskabelse“ en aktivitet, hvor de medvirkende deltagere forsøger at genskabe eller genleve en bestemt tidsperiode eller en historisk begivenhed som eksempelvis et specifikt slag i Den Amerikanske Borgerkrig. En særlig version af fortiden *refigureres* med andre ord i nutiden. I de unges pasning af Tea, Sarah eller andre babysimulatorer er der åbenlyst ikke tale om genskabelse eller refiguration, men derimod om „forud-skabelse“ („pre-enactment“) eller præfiguration (se også Jiménez 2014; Vangkilde 2015). Frem for at gengive og genleve en historisk fortid har pasningsaktiviteten til formål at foregive og foregribe en potentiel fremtid: „Når vi laver de her forløb, handler det om at lave et forløb, der er så tæt på virkeligheden, som virkeligheden vil blive, hvis I to fik et barn sammen,“ som en af rådgiverne fortalte et ungt par. Dette er imidlertid ikke blot et spørgsmål om den menneskelige evne til at forestille sig en fremtidig virkelighed. Ligesom Daugbjerg pointerer, at de materielle dimensioner såsom uniformer, våben og andre historiske artefakter spiller en altafgørende rolle for oplevelsen og genopførelsen af fortiden i nutiden (Daugbjerg 2014:725), gælder det ligeså for foregribelsen og præfigura-

tionen af fremtiden i nutiden. De unges forud-skabelse af deres mulige fremtid beror grundlæggende på babysimulatoren tilstedeværelse, hvorfor udforskningen af fremtiden også netop starter og slutter med henholdsvis udleveringen og tilbageleveringen af teknologien.⁶ Rådgiverne har desuden erfaret, at materielle genstande som babytøj, barnevogn, autostol, pusletaske m.v. har signifikant betydning for de unges indlevelse i rollerne som mor og far. Ifølge rådgiverne skyldes dette, at de unges babydrømme som oftest indebærer et ønske om at kunne pusle om en baby og at gå tur med en barnevogn, hvilket har fået kommunen til at investere i alt det nødvendige babyudstyr, som de unge får udleveret sammen med babysimulatoren.

Dette er imidlertid blot én af de strategier, rådgiverne anvender, for at etablere det særlige rum mellem nutid og fremtid, hvor de unge med indlevelse og forestillingsevne afprøver og afsøger deres mulige roller som forældre. Som det fremgår, er det essentielt, at denne forud-skabelse er så virkelighedstro, at de unge anser deres baby som repræsentativ for et ægte spædbarn – og således netop *ikke* som en dukke. I det følgende skal vi dog vise, at dette blot er den ene side af sagen. For kun hvis rådgiverne i deres samlede strategiske arbejde lykkes med at give babysimulatoren en status *mellem* menneske og maskine, vil pasningsforløbet blive en succes udmøntet i nye erkendelser.

Babysimulatoren: mellem menneske og maskine

Etableringen af det særlige råderum mellem nutid og fremtid påbegyndes allerede under rådgivernes første møde med de unge, hvor rådgiverne altid medbringer en babysimulator for at demonstrere, hvordan de unge skal passe babyen og indleve sig i rollen som forældre. På formødet til forløbet med Isabel og Jannick har rådgiveren taget babysimulatoren Viggas med til nabokommunen. Hun fortæller i bilen på vej til socialafdelingen, at hun altid venter med at tage Viggas overtøj af, til de unge er til stede. „Det er en god måde at sætte scenen på,“ uddyber hun, „så de kan vænne sig til, at jeg for eksempel snakker med hende, mens jeg klæder hende af.“ På parkeringspladsen tager hun Viggas ud af bilens bagagerum, men da Isabel ringer og siger, at de bliver forsinket, vurderer rådgiveren, at det alligevel vil give et forkert signal, hvis Viggas ligger fuldt påklædt inde i varmen, når de unge ankommer. På kontoret begynder hun derfor at tage Viggas overtøj af, men skifter igen mening, da sagsbehandleren medgiver, at det vil give et godt billede af pasningen, hvis Viggas overtøj tages af foran Isabel og Jannick. I det øjeblik de unge træder ind i lokalet, bøjer rådgiveren sig derfor over Viggas, som ligger på en dyne på bordet, og begynder at klæde hende omhyggeligt af, imens hun både smiler og snakker til hende.

Rådgiverens beslutningsproces omkring babysimulatoren er strategisk bevidst i forsøget på at påbegynde skabelsen af den særligt forestillede virkelighed, hvor pasningen skal finde sted senere i forløbet. Således behandler rådgiverne altid bevidst babysimulatoren som et ægte spædbarn foran de unge, hvilket gøres ved at tale med „morstemme“, lave grimasser, smile og holde øjenkontakt med babyen. Under formødet interagerer rådgiveren med babysimulatoren ved at tage Viggas op til sig og tale til hende med morstemme: „Jamen, goddag. Goddag, Viggas. Jeg synes, du er så fin, for jeg har lige været ude og købe en ny kjole til dig, i anledning af at du skulle herhen i dag“ (16.01.14, fynsk socialafdeling). Før de unges ankomst til mødelokalet talte rådgiveren ikke på samme vis med babysimulatoren, og rådgiverens og babysimulatoren indbyrdes relation ændrer således markant karakter under de unges tilstedeværelse. Rådgiverne opfordrer løbende de unge til at udøve den samme form for adfærd over for deres babysimulator for at gøre pasningsoplevelsen mere realistisk, ligesom en række aktiviteter i gruppeforløbet har til hensigt at få de unge til at indleve sig så meget som muligt i forælderrollen. De unge sendes eksempelvis ned i en genbrugsbutik for at finde en personlig bamse til deres baby, og allerede inden babysimulatoren udleveres, skal de give babyen et navn, som konsekvent bruges under pasningen, da ordet „dukke“ ikke er tilladt. For at gøre denne navngivelse realistisk bedes de unge finde på både et drenge- og et pigenavn, selv om rådgiverne altid efterlever deltagerens ønske til barnets køn, så pasningsforløbet kan repræsentere de unges babydrømme bedst muligt. Som én af rådgiverne forklarede: „Vi giver dem altid det køn, de ønsker, fordi vi forsøger at følge deres drøm, men det ved deltagerne selvfølgelig ikke“ (14.11.13, mødelokale under kursus i brugen af babysimulatorene).

Rådgiverens praksisser repræsenterer således en strategisk personificering af nonhuman teknologi, idet de tilskriver babysimulatoren menneskelige følelser og handlinger såsom at være i stand til at knytte sig til tøjdyr, sluge luft under spisning, føle varme og kulde osv. Denne tilskrivning af unikke menneskelige kendetegn til nonhumane skabninger er i antropologien kendt som antropomorfisme, et begreb, der er blevet brugt til at belyse, hvordan mennesker i deres omgang med ikke-mennesker (ting, dyr, ånder osv.) har tendens til at tilskrive dem menneskelige egenskaber (se fx Gell 1998), og hvordan de også kan opnå en følelsesmæssig og social gevinst fra et forhold til nonhumane entiteter ved at tildele dem disse humane karakteristika (Serpell 2005:127).⁷ For rådgiverne udgør denne strategiske form for antropomorfisme et konkret redskab til at fremkalde og styrke de unges empatifølelse for babysimulatoren. Målet er, at det skal virke selvfølgeligt for dem at tilgodese babyens behov og indtræde i rollen som forældre. Menneskeliggørelsen af babysimulatoren er med andre ord afgørende for de unges udforskning af deres mulige fremtid.

Imidlertid er dette en balancegang. Samtidig med den strategiske antropomorfisme er det afgørende for rådgiverne, at de unge forstår, at babysimulatorens af natur afviger fra et ægte spædbarn, idet den alene forlanger tilfredsstillelse af de fysiske behov. Babysimulatorens kan ikke vise alle dimensioner af det potentielle, fordi den som maskine hverken kan føle, bevæge sig, registrere stemninger eller aflæse og reagere på situationer på samme måde som spædbørn af kød og blod. Som en modvægt til den strategiske antropomorfisme lægger rådgiverne aldrig skjul på, at babysimulatorens er et teknologisk objekt. Til formødet i socialafdelingen forklarer rådgiveren deltagerne:

Jeg er nødt til at sige ærligt, at en babysimulator jo ikke er et rigtigt barn, men den er det bedste bud, man har på en baby, som kan agere som en baby. Babysimulatorens kan desværre ikke give et totalt billede af, om mor og far er i stand til at skabe en følelsesmæssig tilknytning til deres lille barn, da vi ikke kan aflæse, om I holder øjenkontakt med babysimulatorens. Men vi snakker om evnen til overhovedet at kunne *forestille* sig det, og det er også en vigtig ting at kunne (16.01.14).

Med udleveringen af babysimulatorens introducerer rådgiverne således de unge for en virkelighed, hvor babysimulatorens på én og samme tid er *både* en levende baby med menneskelige behov *og* et dødt objekt uden følelser og evnen til indlevelse og respons. I pasningsforløbet optræder babysimulatorens derved som en dobbeltagent: en hybrid fusion mellem menneske og maskine, der som grænsefigur eller cyborg (Haraway 1991) slører etablerede distinktioner mellem det humane og det nonhumane, det naturlige og det kulturelle, det materielle og det immaterielle.

De unges udforskning af fremtiden i nutiden afhænger netop af evnen til at anskue babysimulatorens som menneske og maskine på én og samme tid. Dette argument kan nuanceres med et blik på Rane Willerslevs studie af animisme blandt yukaghirerne i det nordøstlige Sibirien (Willerslev 2004, 2007), hvor en essentiel del af jagtpraksissen består i at imitere de dyr, der jages. Ved fysisk at ligne, lugte, lyde og bevæge sig som eksempelvis en elg er det jægerens hensigt at snyde eller forføre elgen til at gå ham i møde i troen på, at jægeren er en af elgens egne (Willerslev 2004:639-41). Under jagten ifører jægeren sig med andre ord en fremmed krop, der tillader ham at agere „imellem identiteter“, da han hverken er underlagt begrænsninger fra sin egen eller byttedyrets art. Imidlertid er det altafgørende, at jægeren ikke mister sin oprindelige identitet og transformeres til dyret for altid, hvorfor hans succes beror på evnen til at fastholde en status som dobbeltagent. Kun ved at antage dyrets perspektiv *og* opretholde intentionen om at dræbe det kan jægeren gøre sig forhåbninger om at nedlægge sit bytte (op.cit.639). I jagtøjeblikket er jægeren således ikke dyret, men han er heller ikke *ikke* dyret (op.cit.638).

Hvor der hos Willerslev er tale om en human aktør, der tilnærmer sig en nonhuman identitet, er der med babysimulatorens omvendt tale om en nonhuman aktør, der tilnærmer sig en human identitet. I begge tilfælde er pointen imidlertid, at såvel jæger som babysimulator indtager en position imellem identiteter ved at agere menneske og ikke-menneske på én og samme tid. Som en teknologi, der er designet på baggrund af spædbørns adfærd og udseende, imiterer babysimulatorens et menneske, ligesom den sågar kan fås i forskellige etniske udgaver og ydermere kan dø, hvis de fysiske behov bliver forsømt i omfattende grad.⁸ Modsat de menneskelige karakteristika er babysimulatorens fremstillet af plastik og har hverken følelser, liv eller bevægelse. For nu at parafrasere Willerslev er den altså ikke en baby, men heller ikke *ikke* en baby. Den centrale pointe er dog – ikke blot for Willerslev, men også for os – at positionen imellem identiteter giver „nye potentialer for handling“ (ibid.), idet denne position „betwixt and between“ åbner for nye erkendelser og erfaringer, der ellers ikke ville være mulige. Præcis som jægerens succes er afhængig af, hvorvidt elgen godtager jægerens performative ageren, beror babysimulatorens succes fra et kommunalt perspektiv på, om de unge accepterer babysimulatorens designmæssige fremtræden som et spædbarn, uden at de dog tror, at babysimulatorens *er* et spædbarn.

Hos Mark slår dette fejl, eftersom han på ingen måde betragter babysimulatorens som et menneske og således ikke formår at etablere en relation til den. Derved forbliver babysimulatorens en maskine: en ikke-baby i skikkelse af en dukke uden tilknytning til det menneskelige. For Anne-Katrine er det imidlertid omvendt, idet hun knytter sig så inderligt til babysimulatorens Mille, at hun måneder efter pasningens oplever et reelt savn efter sin „datter“. Ligesom babysimulatorens ikke agerer efter rådgivernes hensigt hos Mark, fungerer den heller ikke hos Anne-Katrine, som kun ser et menneske i teknologien. Anne-Katrine er ifølge rådgiverne kognitivt og følelsesmæssigt udfordret, og til deres bekymring forstår hun ikke, at der er signifikant forskel på at passe en babysimulator og et ægte spædbarn. Dette er problematisk for rådgivernes projekt, da Anne-Katrine efter pasningsforløbet betragter sig selv som en „supermor“, fordi hun oplever at kunne tilfredsstille babysimulatorens krav. I kontrast hertil oplever rådgiverne en ung kvinde uden den tilstrækkelige virkelighedsforståelse til at kunne adskille en robotdukke fra et menneskebarn og dermed uden de grundlæggende følelsesmæssige og mentale evner til at kunne sikre et spædbarns udvikling og trivsel.

Som to modpoler viser forløbene med Mark og Anne-Katrine således, hvordan babysimulatorens må agere mellem identiteter som menneske og maskine for at „manipulere verden omkring sig“ (Willerslev 2007) i overensstemmelse med kommunens hensigt med teknologien. Kun ved at optræde i en status som dobbeltagent – *at være* og *ikke-være* baby på én og samme tid – kan de unge i inter-

aktion med deres babysimulator opnå indsigt i deres egne udfordringer som potentielle forældre med det resultat, at nye erkendelser indtræffer.

Erkendelsen: mellem gamle og nye identiteter

Modsat Mark og Anne-Katrine godtager hovedparten af de unge babysimulators fremtræden som halvt menneske, halvt maskine. Dette gælder eksempelvis Chris, der indlever sig i rollen som far til sin baby Nora. En dag i klasseværelset bemærker Chris, at lille Nora har behov for en ren ble. Chris har imidlertid glemt pusletasken ude i gangen. „Bare fordi man glemmer sin pusletaske, er man ikke en dårlig far,“ siger han resolut og henter tasken. Efter bleskiftet lægger Chris sig på sofaen sammen med lille Nora, da han er træt efter de første par døgn som nybagt far. Han putter sig under tæppet sammen med Nora, så hun ligger tæt ved hans ansigt og kigger på ham. I pasningen betragter Chris således babysimulatoren som et levende barn, og Nora vækker umiddelbare følelser af empati hos ham, der medfører, at han automatisk reagerer, når hun har brug for hans hjælp. Han sætter sig på denne vis i Noras sted og oplever en følelsesmæssig gevinst, idet han tilskriver babysimulatoren menneskelige karaktertræk (Serpell 2005:127), samtidig med at han udmærket ved, at der er tale om en maskine. I en samtale mellem Chris og én af rådgiverne får vi et nærmere indblik i dette:

Rådgiver: Hvad har været det dejlige ved at have passet Nora i over tre døgn?

Chris: Det var, at jeg havde hende. Jeg blev sådan mere glad indvendig. Hun var fars lille guldklump, indtil jeg gav hende tilbage.

Rådgiver: Du blev simpelthen glad indvendig?

Chris: Ja. Det var dejligt, fordi det er noget, jeg længe har gået og drømt om – også selv om hun ikke er et ægte barn, gjorde det mig glad.

Rådgiver: Er det det med at være sammen med nogen, eller er det det med at være noget for nogen?

Chris: Det at være noget for nogen.

(11.11.13, klasseværelse, fynsk specialskole)

Mens computeraflæsningen af Chris' forløb viser, at han har tilgodeset Noras fysiske behov stort set fejlfrit, oplever andre unge, at pasningen er langt mere udfordrende. Fem minutter efter at Emilie har givet babysimulatoren Cecilie mad, begynder Cecilie igen at græde. Dette får Emilie til at råbe højt: „Jeg kunne blive vanvittig af at passe et barn allerede nu! Jeg tager hende ikke med hjem, hvis hun er sådan her! Du vil da ikke fortælle mig, at hun er i stykker?!“ Emilie holder opgivende hænderne over hovedet og kigger frustreret op i loftet (04.11.13, klasseværelse, fynsk specialskole).

Denne episode sker blot en time efter, at Emilie glad får sin babysimulator udleveret på skolen. Hun oplever Cecilies gråd så oprivende, at hun allerede samme dag leverer hende tilbage. Efterfølgende fortæller hun, at hun nu har indset, at hun ikke magter opgaven som forælder, og at hun derfor ikke længere ønsker børn i fremtiden: „Jeg skal aldrig have børn, for det kan jeg ikke holde til psykisk. Det har jeg fundet ud af.“ En lignende erkendelse udtrykker Britt, efter at hun deltog i gruppeforløbet på specialskolen for voksne. Skønt hun fortæller, at hun aldrig i sit liv har oplevet samme glæde, som da hun fik sin baby udleveret, forsvandt glæden hurtigt, idet hun ikke magtede babysimulatorens evige krav til hende:

Det var for hårdt for mig. Den skreg og skreg og skreg, og jeg tænkte: Hvad er der med den? Jeg prøvede alt, men den ville bare ikke holde bøvle. Jeg holdt i ti timer. Så kom hun [rådgiveren] efter den. Så vidste jeg lige pludselig, hvordan det er at have børn. Det er derfor, jeg aldrig skal have børn. Det er ikke længere i mine planer. Hvis jeg finder en fyr, som gerne vil have børn, så må han finde en anden, for jeg kan ikke finde plads til det (31.10.13, café for udsatte unge).

På baggrund af sine erfaringer og erkendelser i pasningsforløbet overvejer Britt at blive steriliseret, så hun aldrig risikerer at blive gravid ved en fejl. Som en effekt af deres deltagelse i det innovative forløb erkender både Britt og Emilie således, at deres babydrømme ikke stemmer overens med den fremtid, der reelt ville vente dem som forældre. Deres etablerede opfattelse af familielivet og forælderrollen ændrer markant karakter i mødet med babysimulatoren, som hermed fremstår som en betydningsfuld aktør (Latour 1992, 2005), der bibringer reelle effekter på kvindernes selvforståelse og fremtidens udfoldelse. Eller som filosofen Peter-Paul Verbeek præcist påpeger: „Når de tages i anvendelse, bidrager designobjekter til at forme menneskelige erfaringer og praksisser, og som sådan bidrager de til at skabe specifikke mennesker“ (Verbeek 2012:172).

Denne pointe er central for vores argument om, at de unge befinder sig i en liminal position mellem gamle og nye identiteter. Fælles for deres erkendelser er, at de altid først indtræffer i mødet med de kommunale rådgivere, der med forskellige strategier skaber det interstrukturelle rum kendetegnet af tvetydighed, hvor nye erfaringer muliggøres (Turner 1967). Om end pasningsforløbene tager afsæt i ideen om det frie valg – „de unge vælger selv deres fremtid“ – står det klart, at anvendelsen af babysimulatorene indbefatter sociale og moralske tilskyndelser til ganske bestemte handlinger og fremtidsvalg. Som en rådgiver sagde: „Vi ønskede en metode, hvor vi på ordentlig og værdig vis kunne få talt med de unge, så de forstod det samme, som vi gør, om deres forældrefærdigheder.“ Denne form for styring, som i Michel Foucaults tænkning udgør en etablering af særlige tanke- og handlingsrum for andre (Foucault 1982, 1988), italesættes af enkelte rådgivere meget direkte: „Babysimulatoren er lige det sidste, jeg mangler, for at de

unge kan parkere drømmen og sige med deres sunde fornuft: 'Det kan jeg ikke nu. Det skal jeg ikke nu'" (13.11.13, udtalelse under kursus i brugen af babysimulatorer). For de fleste rådgivere er det imidlertid centralt, at pasningsforløbene ikke er en skræmmekampagne. Som én af dem betoner: „Vores formål er ikke at dunke de unge i hovedet, men virkeligheden er jo ikke sådan, at man altid får lov at passe sit barn. Vi tager selvfølgelig den unges perspektiv, men vi må også tage barnets perspektiv.“ Som hun efterfølgende påpeger, er formålet på denne vis at „kvalificere den unge til at træffe et valg, som er det rigtige for den unge selv, med den viden, som vi kan give dem“ (13.11.13, rådgiver under kursus i brugen af babysimulatorer).

De kommunale rådgivere befinder sig på denne vis i et dybt moralsk og etisk spændingsfelt, hvor de på den ene side ser sig forpligtede til at handle af hensyn til de fremtidige børns sundhed og trivsel, mens de på den anden side må anerkende de unges ret til selvbestemmelse over eget liv. Styringen i babysimulatorforløbene tager således afsæt i de unges frihed og selvstændighed for herigenem at skabe en selvregulering (Rose 2006) i overensstemmelse med særlige idealer for et godt og sundt forældreskab. De unge dirigeres på denne måde mod nye, men bestemte erkendelser, der i kraft af at forandre deres virkeligheds- og identitetsforståelse – og dermed deres fremtidsvalg – producerer særlige „subjekt-effekter“ (Thrift 2005:133). Netop derfor er dette et moralsk og etisk anliggende – hvilket rådgiverne i øvrigt er fuldt ud bevidste om – idet de unge gennemgår en transformation fra at være unge sårbare subjekter, kendetegnet ved ikke at besidde den nødvendige og rette indsigt i forældreskabets realiteter, til at være unge „normale“ subjekter med en „fornuftig“, „rigtig“ og „sund“ refleksion herom. Babysimulatorerne og de innovative forløb implicerer med andre ord en særlig *subjektivering* – en formgivning og nyskabelse af de unge som specifikke mennesker med bestemte fremtider.

Innovationens politiske dimensioner

Den politiske teoretiker Chantal Mouffe har i flere sammenhænge fremført en skelnen mellem „the political“ og „politics“, hvor førstnævnte refererer til de antagonistiske dimensioner, der potentielt kan opstå i enhver menneskelig relation, mens sidstnævnte henviser til de diskurser og praksisser, der søger at etablere en given orden. Hvor „the political“ udgør en livsbetingelse i form af potentielt modstridende kræfter og idealer, repræsenterer „politics“ et forsøg på enten at reproducere eller at dekonstruere et hegemoni, der i forlængelse af „the political“ altid vil stå i relation til et potentielt modhegemoni (Mouffe 2001:99). I denne forstand gælder det, at enhver form for innovation grundlæggende indeholder

politiske dimensioner – og således falder under betegnelsen „politics“ – idet innovative processer netop er rettet mod at etablere nye og specifikke fremtider. Eller med andre ord: Enhver innovation rummer bestræbelsen mod på én gang at frembringe en særlig fremtid og at udviske mulige alternativer (se også Hunt 2011:35).

I sin natur er innovation på denne vis en politisk handling, der rejser moralske og etiske spørgsmål, som vores analyse af anvendelsen af babysimulatorer i danske kommuner har vist. Ikke alene er der altid tale om *nogle* fremtider frem for andre, men det gælder ligeledes, at ikke alle besidder lige muligheder for at sætte aftryk på fremtiden. Som Lucy Suchman påpeger:

Innovation [...] er indlejret i en bredere kulturel forestilling, der forudsætter en verden, som hele tiden sakker bagud, hele tiden har behov for at blive opdateret gennem interventioner fra dem, som er trænet til at forme den: en verden, kort sagt, med behov for design (Suchman 2011:5).

I de foregående afsnit har vi argumenteret for, at de innovative pasningsforløb med babysimulatorer transformerer de unges erkendelser og herigennem skaber særlige subjekter. Dette er langt fra en simpel eller uskyldig innovation, men derimod en aktivitet, der rækker ind i selve formgivningen af menneskelig eksistens (Verbeek 2012:163). For så vidt som innovation konstituerer processer, der frembringer nye præferencer, nye perspektiver, nye erkendelser, nye måder at leve på, nye subjekter og i sidste instans nye virkeligheder, er innovative initiativer uløseligt knyttet til, hvad Annemarie Mol har kaldt „ontologisk politik“, det vil sige det forhold, at virkeligheden formgives gennem konkrete praksisser, og at dens karakter dermed er både åben og omstridt (Mol 1999:75; se også Mazé 2016). I den forstand bør innovation naturligt ledsages af moralske og etiske refleksioner, der angår, hvilke forestillinger og antagelser, idealer og perspektiver, normer og praksisser der gør sig gældende – og på hvilke(s) bekostninger.

Sådanne refleksioner ligger på ingen måde fjernt for de kommunale rådgivere, der konstant må balancere mellem en respekt for de unge og et ansvar for de ufødte børn. Pointen er heller ikke, at de på nogen måde kan unddrage sig de politiske dimensioner, men snarere at de – uanset hvad de gør (eller ikke gør) – forbliver indlejret i dem. Det samme gør sig gældende for det stigende antal antropologer, der engagerer sig i mere aktive bestræbelser på at skabe innovation, og som tilsvarende må have innovationens iboende politik for øje. Også den innovation, der er solidt antropologisk forankret og inspireret, vil prioritere og skabe nogle fremtider, nogle subjekter, nogle virkeligheder osv. frem for andre. Måske består den centrale antropologiske opgave netop i at bringe denne innovationens politik frem i fokus, således at forskelligheder, marginaliteter, uoverensstemmelser

og divergerende idealer og perspektiver gives opmærksomhed og betydning i konkrete innovative processer. Et sådan engagement vil sigte mod kollaboration og udveksling snarere end overbevisning og konsensus (se også Keshavarz & Mazé 2013; Lenskjold et al. 2015) – og som sådan integrere en grundlæggende antropologisk forståelse af „de andre“ og „det andet“ i innovationen af de nye fremtider, der vil bidrage til at formgive mennesker og deres levede liv.

For Isabel og Jannick endte det på samme måde, som det gjorde for de fleste andre deltagere. Efter at have passet babysimulatoren Maja i en uge lagde de deres babydrøm på hylden for nu. De magtede simpelthen ikke at agere forældre én dag mere og ringede derfor tidligt søndag morgen efter rådgiveren for at få Maja slukket. „Jeg havde bare mest lyst til at kaste Maja ud ad vinduet. Jeg gjorde det ikke, men jeg havde lyst. Jeg var så træt, og hun blev bare ved med at græde. Jeg skal først have børn om 30 år!“ fortalte Isabel ærligt (02.02.14, rækkehus på Fyn). I stedet for at få en baby vil Isabel nu gøre 9. klasse færdig, så hun kan komme ind på kosmetologuddannelsen, mens Jannick vil læse til social- og sundhedsassistent. Inden rådgiveren forlod dem, aftalte de, at Isabel med det samme skulle kontakte sin læge for igen at få prævention.

Søgeord: innovation, teknologi, babysimulator, sårbare unge, politik, fremtider

Noter

1. Den indledende fortælling med Isabel og Jannick stammer fra et etnografisk feltarbejde, som foregik under et individuelt tilrettelagt babysimulatorforløb i en mindre fynsk by i 2013. Nærmere information om feltarbejdet følger senere i artiklen.
2. Under feltarbejdet fulgte Mia Krogager Mathiasen (MKM) på nært hold to professionelle rådgivere i deres iværksættelse af flere forskellige forløb med babysimulatorer; dels akutte forløb igangsat for sårbare, unge kærestepar, dels planlagte gruppeforløb for elever på en specialskole for voksne. Deltagerobservation fandt således sted på flere forskellige lokaliteter, navnlig i de unges private hjem, i et klasseværelse på specialskolen, i socialafdelingen i to fynske kommuner samt på et hotel under et kursus i brugen af babysimulatorer for andre kommunale professionelle. Feltarbejdet blev udført i forbindelse med MKM's specialeafhandling i antropologi ved Aarhus Universitet, hvor Kasper Tang Vangkilde var specialevejleder på projektet.
3. Som vi skal udfolde senere i denne artikel, er Verbeeks argument, at design bidrager til at skabe og forme menneskers bevægelser, praksisser, og denne formgivning vedrører selve den menneskelige eksistens. „Mennesker formgiver ting, og ting formgiver mennesker,“ som han skriver (Verbeek 2012:163).
4. Mens babysimulatoren har været genstand for flere undersøgelser i USA og Grønland (Franklin et al. 1997; Krlewski & Stevens-Simon 2000; Wistoft & Stovgaard 2013), hvor den anvendes i skolernes almene seksualundervisning for at reducere antallet af graviditeter blandt teenagere, foreligger der kun sparsom forskning i den danske model for anvendelse af babysimulatorer. Som vi belyser i denne artikel, rettes den danske model kun mod enkelte udvalgte unge med presserende behov for ny viden og indsigt i forældreskab.

5. Der foreligger ikke én standardiseret model for, hvordan babysimulatorerne tages i anvendelse i de danske kommuner. Forløbene i kommunen for dette feltstudie bygger på de fem beskrevne, obligatoriske faser, som kommunens rådgivere selv har formuleret for etisk at sikre, at den unge på værdig vis kan udvide sit beslutningsgrundlag for at vælge et barn til eller fra.
6. Rådgiverne har dog i et enkelt tilfælde oplevet, at „pre-enactment“ ikke ophørte, da en ung kvinde ved navn Anne-Katrine knyttede sig så inderligt til babysimulatoren, at hun gentagne gange kontaktede rådgiverne efter forløbets afslutning, fordi hun savnede babyen Mille. Rådgiverne overvejer, hvorvidt det er en mulighed at give den unge kvinde en babysimulator i en mere permanent ordning.
7. Der er en hårfin grænse mellem begrebet antropomorfisme og begrebet animisme. Som blandt andre Tim Ingold har diskuteret, betegner førstnævnte en tilskrivning af unikke menneskelige karakteristika til ikke-menneskelige skabninger, mens sidstnævnte refererer til en tilstand af væren, hvor alting er i live, ofte med en spirituel essens – en ånd eller sjæl – som kan tilbedes og tage form som nonhumane personer (Ingold 2000, 2007; se også Willerslev 2007).
8. Babysimulatoren „dør“ efter 24 oversete behov. Som én af rådgiverne berettede om, er dette ikke en urealistisk situation: „Vi har haft babysimulatorer, der er døde af omsorgsvigt. Hvis der er vildt mange behov, der ikke bliver dækket i streg, så siger man, at det vil et rigtigt barn heller ikke kunne overleve, og så lægger babysimulatoren sig faktisk til at dø.“

Litteratur

- Christoffersen, Mogens N.
 2003a Risikofaktorer i barndommen og social arv – særligt med henblik på mishandling og vanrøgt. København: Socialforskningsinstituttet.
 2003b Teenage Motherhood and Induced Abortion among Teenagers. A Longitudinal Study of All 15 to 19 Year Old Women Born in 1966. København: Socialforskningsinstituttet.
- Daugbjerg, Mads
 2014 Patchworking the Past: Materiality, Touch and the Assembling of “Experience” in American Civil War Reenactment. *International Journal of Heritage Studies* 20: 724-41.
- Foucault, Michel
 1982 The Subject and Power. *Critical Inquiry* 8(4):777-95.
 1988 Technologies of the Self. In: L.H. Martin, H. Gutman & P.H. Hutton (eds): *Technologies of the Self. A Seminar with Michel Foucault*. Pp. 16-49. Amherst: The University of Massachusetts Press.
- Franklin, Cynthia, Jacqueline Corcoran, Pamela Miller & Linda Bultman
 1997 Effectiveness of Prevention Programs for Adolescent Pregnancy: A Meta-analysis. *Journal of Marriage and Family* 59(3):551-67.
- Gell, Alfred
 1998 *Art and Agency. An Anthropological Theory*. Oxford: Oxford University Press.
- Halse, Joachim
 2013 Ethnographies of the Possible. In: W. Gunn, T. Otto & R.C. Smith (eds): *Design Anthropology. Between Theory and Practice*. Pp. 180-96. Oxford & New York: Berg.

- Harbo, Marianne
2004 Mor på prøve. Berlingske. <http://www.b.dk/danmark/mor-paa-proeve>. Besøgt 4. april 2016.
- Haraway, Donna J.
1991 A Cyborg Manifesto: Science, Technology, and Socialist-Feminism in the Late Twentieth Century. In: D.J. Haraway: *Simians, Cyborgs and Women: The Reinvention of Nature*. Pp. 149-81. New York: Routledge.
- Hestbæk, Anne-Dorthe
1997 Når børn og unge anbringes. En undersøgelse af kommunernes praksis i anbringelsessager. København: Socialforskningsinstituttet.
- Hunt, Jamer
2011 Prototyping the Social: Temporality and Speculative Futures at the Intersection of Design and Culture. In: A.J. Clarke (ed.): *Design Anthropology. Object Culture in the 21st Century*. Pp. 33-44. Wien & New York: Springer.
- Ingold, Tim
2000 *The Perception of the Environment. Essays in Livelihood, Dwelling and Skill*. London & New York: Routledge.
2007 Earth, Sky, Wind, and Weather. *Journal of the Royal Anthropological Institute* 13(S1):19-38.
- Jiménez, Alberto C.
2014 Introduction: The Prototype: More than Many and Less than One. *Journal of Cultural Economy* 7(4):381-98.
- Jöhncke, Steffen, Mette N. Svendsen & Susan R. Whyte
2004 Sociale teknologier som antropologisk arbejdsfelt. I: K. Hastrup (red.): *Viden om verden. En grundbog i antropologisk analyse*. Side 385-407. København: Hans Reitzels Forlag.
- Keshavarz, Mahmoud & Ramia Mazé
2013 Design and Dissensus: Framing and Staging Participation in Design Research. *Design Philosophy Papers* 11(1):7-29.
- Kralewski, Judith & Catherine Stevens-Simon
2000 Does Mothering a Doll Change Teens' Thought about Pregnancy? *Pediatric Research* 105(3):1-5.
- Latour, Bruno
1992 Where are the Missing Masses? The Sociology of a Few Mundane Artifacts. In: W. E. Bijker & J. Law (eds): *Shaping Technology/Building Society: Studies in Sociotechnical Change*. Pp. 225-59. Cambridge, MA: MIT Press.
2005 *Reassembling the Social. An Introduction to Actor-Network Theory*. Oxford: Oxford University Press.
- Lenskjold, Tau U., Sissel Olander & Joachim Halse
2015 Minor Design Activism: Prompting Change from Within. *Design Issues* 31(4):67-78.
- Lex, Simon
2013 *Innovation i praksis. Omstilling til markedsorientering i Post Danmark*. Ph.d.-afhandling. København: Institut for Antropologi, Københavns Universitet.

- Löfgren, Orvar
2005 Catwalking and Coolhunting. The Production of Newness. In: O. Löfgren & R. William (eds): *Magic, Culture and the New Economy*. Pp. 57-71. Oxford & New York: Berg.
- Mazé, Ramia
2013 Who is Sustainable? Querying the Politics of Sustainable Design Practices. In: R. Mazé, L. Olausson, M. Plöjel, J. Redström & C. Zetterlund (eds): *Share This Book. Critical Perspectives and Dialogues about Design and Sustainability*. Pp. 83-122. Stockholm: Axl Books.
2016 Design and the Future: Temporal Politics of “Making a Difference”. In: R.C. Smith, K.T. Vangkilde, M.G. Kjærsgaard, T. Otto, J. Halse & T. Binder (eds): *Design Anthropological Futures*. Pp. 37-54. London & New York: Bloomsbury.
- Miller, Brent C.
1987 Marriage, Family, and Fertility. In: M.B Sussman & S.K. Steinmetz (eds): *Handbook of Marriage and the Family*. Pp. 565-95. New York: Plenum Press.
- Mol, Annemarie
1999 Ontological Politics. A Word and Some Questions. In: J. Law & J. Hassard (eds): *Actor Network Theory and After*. Pp. 74-89. Oxford & Malden, MA: Blackwell Publishers.
- Mouffe, Chantal
2001 Every Form of Art Has a Political Dimension. Interviewed by R. Deutsche, B.W. Joseph & T. Keenan. *Grey Room* 2:98-125.
- Rose, Nikolas
2006 Governing “Advanced” Liberal Democracies. In: A. Sharma & A. Gupta (eds): *The Anthropology of the State. A Reader*. Pp. 144-62. New Jersey: Blackwell Publishing.
- Schumpeter, Joseph
1934 *The Theory of Economic Development. An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*. Cambridge, MA: Harvard Economic Studies.
- Serpell, James A.
2005 People in Disguise. Anthropomorphism and the Human-Pet Relationship. In: L. Daston & G. Mitman (eds): *Thinking With Animals. New Approaches to Anthropomorphism*. Pp. 121-36. New York: Columbia University Press.
- Smith, Rachel C., Kasper T. Vangkilde, Mette G. Kjærsgaard, Ton Otto, Joachim Halse & Thomas Binder (eds)
2016 *Design Anthropological Futures*. London & New York: Bloomsbury.
- Suchman, Lucy
2011 Anthropological Relocations and the Limits of Design. *Annual Review of Anthropology* 40:1-18.
- Thrift, Nigel
2005 Performing Cultures in the New Economy. In: N. Thrift: *Knowing Capitalism*. Pp. 130-52. London & Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Turner, Victor
1967 Betwixt and Between: The Liminal Period in *Rites of Passage*. In: V. Turner: *The Forest of Symbols: Aspects of Ndembu Ritual*. Pp. 93-111. Ithaca & London: Cornell University Press.

- Vangkilde, Kasper T.
 2013 In Search of a Creative Concept in HUGO BOSS. In: B. Moeran & B.T. Christensen (eds): *Exploring Creativity. Evaluative Practices in Innovation, Design, and the Arts*. Pp. 69-95. Cambridge: Cambridge University Press.
- 2015 Possessed by the Zeitgeist: Inspiration and Prophecy in the Business of Fashion. *The Journal of Business Anthropology* 4(2):178-200.
- Verbeek, Peter-Paul
 2012 Introduction: Humanity in Design. A Few Notes on the Relations between Anthropology and Materiality. In: W. Gunn & J. Donovan (eds): *Design and Anthropology*. Pp. 163-76. Farnham: Ashgate.
- Watts, Laura
 2008 The Future is Boring: Stories from the Landscapes of the Mobile Telecoms Industry. *Twenty-First Century Society: Journal of the Academy of Social Sciences* 3(2):187-98.
- Welz, Gisela
 2003 The Cultural Swirl: Anthropological Perspectives on Innovation. *Global Networks* 3(3):255-70.
- Willerslev, Rane
 2004 Not Animal, Not Not-Animal: Hunting, Imitation and Empathetic Knowledge Among the Siberian Yukaghirs. *The Journal of the Royal Anthropological Institute* 10(3):629-52.
- 2007 Soul Hunters. Hunting, Animism, and Personhood among the Siberian Yukaghirs. Berkeley, LA, & London: University of California Press.
- Wistoft, Karen & Mikkel Stovgaard
 2013 Evaluering af dukkeprojektet i Grønland. Virkningsevaluering af brugen af babysimulatorer i familie- og seksualundervisning i Grønland. København: Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet.

